

॥ अथ श्रीसाईसच्चरित ॥ अध्याय ४४ ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः॥ श्रीसरस्वत्यै नमः॥ श्रीगुरुभ्यो नमः॥ श्रीकुलदेवतायै नमः॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यां नमः॥ श्रीसद्गुरुसाईनाथाय नमः॥ ॐ नमो श्रीसाई चिद्घन। सकल सौख्यांचें आयतन। सकल संपदांचें निधान। दैन्यनिरसन यत्कृपा॥१॥ करिं अवलीला चरणवंदन। समस्त पापां होय क्षालन। मग जो भावें भजन-पूजन। करी तो त्याहूनही धन्य॥२॥ पाहतां जयाचें सस्मित मुख। विसरे समस्त संसारदुःख। ठायींच विरे तहान भूक। ऐसें अलौकिक दर्शन॥३॥ “अल्ला मालिक” जया ध्यान। जो निष्काम निरभिमान। निर्लोभ निर्वासन जयाचें मन। तयाचें महिमान काय वानूं॥४॥ अपकाऱ्यांही जो उपकारी। ऐसी शांती जयाचे पदरीं। तया न विसंबे कोणीही क्षणभरी। द्यावा निजांतरीं निवास॥५॥ राम-कृष्ण राजीवाक्ष। संत हीनाक्ष वा एकाक्ष। देव रूपें सुंदर सुरूप। आनंदस्वरूप संत सदा॥६॥ देवांचें नेत्र श्रवणांत। संतदृष्टीस नाहीं अंत। “ये यथां मां” देव वदत। संत द्रवत निंदकांही॥७॥ राम कृष्ण आणि साई। तिघांमार्जीं अंतर नाहीं। नामें तीन वस्तू पाहीं। ठायींचे ठायीं एकरूप॥८॥ तिये वस्तूस मरणावस्था। वार्ता ही तों समूळ मिथ्या। काळावरही जयाची सत्ता। तया कां व्यथा त्या हातीं॥९॥ प्रारब्ध संचित न कळे आपणा। नेणें मी त्या क्रियमाणा। करुणाकर साई गुरुराणा। जाणोनि करुणा भाकीतसें॥१०॥ वासनेच्या लाटा नाना। तेणें उसंत नाहीं मना। कृपा तुझी असलियाविना। स्थैर्य येईना जीवासी॥११॥

गताध्यायारंभीं वचन । दिधलें परी न झालें पालन । घडलें न साङ्गनिरूपण । साद्यंत संपूर्ण परिसावें ॥१२॥
 अंतकाल समीप जाणून । ब्राह्मणमुखें रामायणश्रवण । केलें चतुर्दश रात्रंदिन । बाबांनीं अनुसंधानपूर्वक ॥ १३ ॥
 ऐसे दोन सप्ताह भरतां । रामायण श्रवण करितां । विजयादशमी दिवस येतां । बाबा विदेहता पावले ॥१४॥
 गताध्यायीं जाहलें कथन । होतां बाबांचें प्राणोत्क्रमण । १लक्ष्मणमामांनीं केलें पूजन । २जोगांनीं निरांजन
 आरती ॥१५॥ तेथूनि पुढें सव्वीस तास । हिंदू आणि मुसलमानांस । लागले विचार करावयास । केवीं या
 कलेवरास सद्गती ॥१६॥ कैसें समाधिस्थान-नियोजन । कैसें अकल्पित ३इष्टिकापतन । कैसा एकदां ब्रह्मांडीं
 प्राण । चढविला तीन दिन बाबांहीं ॥१७॥ समाधी कीं देहावसान । सकळ झाले संशयापन्न । पाहुनी
 श्वासोच्छ्वासावरोधन । अशक्य ४उत्थान वाटलें ॥१८॥ ऐसे तीन दिवस जातां । प्राणोत्क्रमणचि वाटलें
 निश्चितता । मग उत्तरविधीची वार्ता । सहजचि समस्तां उदेली ॥१९॥ ऐसियाही तया अवसरीं । परम सावध
 बाबा अंतरीं । येऊनि अवचित निजदेहावरी । घालविली दुरी जनचिंता ॥२०॥ इत्यादि सकल कथा । प्रेमभावें
 परिसिजे श्रोतां । श्रवणें आनंद होईल चित्ता । कंठ गहिंवरतां दाटेल ॥२१॥ कथा नव्हे ही एक ५संदूक । गर्भीं
 साईरत्न अमोलिक । उघडूनि पहा प्रेमपूर्वक । अनुभवा सुख दर्शनाचें ॥२२॥ या अवघिया अध्यायाआंत ।
 खचिला दिसेल साईनाथ । श्रवणें पुरतील मनोरथ । स्मरणें सनाथ होईजे ॥२३॥ परम उदार जयांचें आचरित ।
 तया साईचें हें चरित । करावया श्रवण व्हा उद्यत । अव्यग्र चित्त सप्रेम ॥२४॥ ऐसी पावन कथा ऐकतां । धणी न

१. या नावाचे ग्रामजोशी व श्रीसाईबाबांचे एक भक्त २. कै. सखाराम हरी जोग ३. वीट पडणे. ४. समाधिविसर्जन ५. पेटी

पुरे भक्तचित्ता। पूर्ण दाटे परमानंदता। संसारश्रांता विश्राम ॥२५॥ चित्तप्रसन्नतेचा हरिख। निजानंद ठाके सन्मुख। सर्व सुखांचे सोलीव सुख। तें हें कथानक साईंचें ॥२६॥ कितीही ऐका नित्य नूतन। रमणीयतेचें हेंचि लक्षण। म्हणोनि ही संतकथा पावन। होऊनि अनन्य परिसावी ॥२७॥ असो पुढें कलेवर सद्गती। याच वादाची “भवति न भवति”। करितां करितां समस्त थकती। पहा प्रचीती अखेर ॥२८॥ बुट्टीचे वाड्याचें दालन। त्यांतील गाभाऱ्याचें प्रयोजन। होणार होतें मुरलीधर-स्थापन। ठरलें तें स्थान बाबांचे ॥२९॥ आरंभीं जें पाया खोदिला। जात असतां बाबा लेंडीला। माधवरावांच्या विनवणीला। माथा डोलविला बाबांनी ॥३०॥ माधवराव करित विनंती। नारळ देऊनि बाबांचे हातीं। मुरलीधराचा गाभारा खोदित्ती। अवलोका म्हणती कृपेनें ॥३१॥ पाहुनीयां ती शुभवेळ। बाबा म्हणाले “फोडा नारळ। आपण समस्त बाळगोपाळ। येथेंचि काळ क्रमूं कीं ॥३२॥ येथेंचि आपण बसतां उठतां। सुखदुःखाच्या करूं वार्ता। येथेंचि पोरांसोरां समस्तां। चित्तस्वस्थता लाधेल” ॥३३॥ बाबा काहीं तरी हें वदले। ऐसेंचि आरंभीं सर्वांसी दिसलें। पुढें जेव्हां अनुभवा आलें। कळूनि चुकले ते बोल ॥३४॥ होतां बाबांचें देहावसान। राहिलें मुरलीधराचे स्थापन। हेंचि वाटलें उत्तम स्थान। साईनिधान रक्षावया ॥३५॥ “वाडियांत पडो हें शरीर”। अंतीं बाबांचे जे उद्गार। तोचि शेवटीं ठरला विचार। जाहले मुरलीधर बाबाचि ॥३६॥ श्रीमंत बुट्टी आदिकरून। हिंदू-मुसलमान सर्वत्र जन। याच विचारा राजी होऊन। वाडा सत्कारणीं लागला ॥३७॥

६. “प्रतिक्षणं यन्नवतामुपैति, तदेव रूपं रमणीयतायाः।” - कालिदास

ऐसा बहुमोल वाडा असून। बाबांचा देह कुठेही पडून। जाता, मग तो वाडाही शून्य। अत्यंत भयाण भासता ॥३८॥ आज तेथे जें भजनपूजन। कथा-कीर्तन पुराणश्रवण। अतिथी-अभ्यागतां अन्नदान। होतें, त्या कारण श्रीसाई ॥३९॥ आजि तेथे जें अन्नसंतर्पण। लघुरूद्रमहारुद्रावर्तन। देशोदेशींचे येती जन। त्या सर्वा कारण श्रीसाई ॥४०॥ असो ऐसी हे संताची वाणी। अक्षरें अक्षर सांठवा श्रवणीं। कांही तरी ते बोलती म्हणुनी। नावमानूनि त्यागावी ॥४१॥ आरंभी ती कितीही मुग्ध। अथवा दिसो कितीही संदिग्ध। कालें होतो अर्थावबोध। जरी ती दुर्बोध आरंभीं ॥४२॥ असतां देहपातासी अवधी। पुढील होणारे गोष्टीसंबंधीं। दुश्चिन्हें घडलीं कांहीं आधीं। मशीदीमधीं शिरडींत ॥४३॥ तयांमाजील एकचि आतां। निवेदितों मी श्रोतयांकरितां। कीं तीं सकळ सांगूं जातां। ग्रंथ विस्तरता पावेल ॥४४॥ कितीएक बहुतां वर्षांपासूनी। होती एक बाबांची जुनी। वीट, जियेवरी ते हात टेंकुनी। आसन लावुनी बैसत ॥४५॥ विटेचा त्या आधार घेउनी। नित्य एकांत होतां रजनी। बाबा मशिदींत स्वस्थ मनीं। आसन लावुनी बैसत ॥४६॥ ऐसा कित्येक वर्षांचा क्रम। निर्वेध चालला होता अविश्रम। परी होणारासी न चले नियम। घडतसे अतिक्रम अकल्पित ॥४७॥ बाबा नसतां मशिदींत। पोरगा एक होता झाडीत। तळींचा केर काढावयाचें निमित्त। वीट ती किंचित उचलली ॥४८॥ फुटावयाची वेळ आली। वीट पोराचे हातुनी निसटली। धाडकिनी ती खालीं पडली। दुखंड झाली तात्काळ ॥४९॥ ऐकतां हें बाबांनीं म्हटलें। वीट नाहीं कीं कर्मचि फुटलें। ऐसें वदूनि अति हळहळले। नेत्रीं आले दुःखाश्रू ॥५०॥ नित्य योगासन ज्या विटे। घालीत बाबा ती जंव फुटे। तेणें दुःखें हृदय फाटे। कंठ दाटे तयांचा ॥५१॥ ऐसी

बहुताकाळाची जुनाट। निजासनाचें मूळपीठ। अवचट भंगली पाहुनी वीट। मशीद सुनाट वाटे त्यां॥५२॥
 वीटचि मग ती प्राणापरती। बाबांची होती अति आवडती। पाहुनी तियेची ऐसी ती स्थिती। बाबा अति चित्तीं
 हळहळले॥५३॥ त्याच विटेसी टेंकूनि कोंपर। बाबा घालवीत प्रहराचे प्रहर। घालूनि आसन योगतत्पर।
 म्हणुनी तिजवर प्रेम मोठें॥५४॥ जियेसंगें आत्मचिंतन। जी मज होती जीव कीं प्राण। ती भंगली माझी
 सांगातीण। मीही तिजवीण न राहें॥५५॥ वीट जन्माची सांगातीण। गेली कीं आजि मज सांडून। ऐसे तियेचे
 गुण आठवून। बाबांनी रुदन मांडिलें॥५६॥ येथें सहजीं येईल आशंका। वीटही क्षणभंगुर नाही का। एतदर्थ
 करावें कां शोका। काय लोकांनीं म्हणावें॥५७॥ आशंका ही प्रथमदर्शनीं। उठेल कवणाच्याही मनीं। प्रवर्ते मी
 समाधानीं। पाय नमुनी साईचे॥५८॥ कैसा होईल जगदुद्धार। कैसे तरतील दीन पामर। एतदर्थचि संतांचा
 अवतार। कर्तव्य इतर नाही त्यां॥५९॥ हास्य रुदन क्रीडा प्रकार। लौकिक नाट्यचि येथील सार। जैसा तैसा
 श्रेष्ठाचार। लोकव्यवहारही तैसा॥६०॥ संत जरी पूर्ण ज्ञानी। अवाप्तसकलसंकल्प जनीं। तरी लोक
 तरावयालागुनी। कर्माचरणीं उद्युक्त॥६१॥ असो हें देहावसान व्हावया आधीं। बत्तीस वर्षापूर्वीच समाधी।
 होणार, परी म्हाळसापतींची बुद्धी। निवारी त्रिशुद्धी हा कुयोग॥६२॥ टळता न जरी हा दुष्ट योग। कैचा
 अवध्यातें साईसुयोग। त्रेचाळीस वर्षामार्गेचि वियोग। होता कीं कुयोग ऐसा तो॥६३॥ मार्गशीर्ष शुद्ध
 पौर्णिमा। बाबा अस्वस्थ उठला दमा। सहन करावया देहधर्मा। ब्रह्मांडीं आत्मा चढविला॥६४॥ आतां
 येथून तीन दिन। आम्ही चढवितों ब्रह्मांडीं प्राण। प्रबोधूं नका आम्हां लागून। बाबांनीं सांगून ठेविलें॥६५॥

पहा तो सभामंडप-कोण । बाबांहीं बोटें दाविलें ठिकाण । म्हणाले तेथें समाधी खोदून । द्या मज ठेवून त्या जागीं ॥६६॥ स्वयें म्हाळसापतीस लक्षून । बाबा तदा वदती निक्षून । नका मज सांडूं उपेक्षून । दिवस तीनपर्यंत ॥६७॥ तयेस्थानीं निशाणें दोन । लावुनी ठेवा निदर्शक खूण । ऐसें वदतां वदतां प्राण । ठेविला चढवून ब्रह्मांडीं ॥६८॥ भरावी एकाएकीं भवंडी । तेवीं निचेष्टित देहदांडी । म्हाळसापतीनें दिधली मांडी । आशा ती सांडिली इतरांनीं ॥६९॥ रात्रीचा समय झाले दहा । तेव्हांचा हा प्रकार पहा । स्तब्ध झाले जन अहाहा । काय अवचित हा प्रसंग ॥७०॥ नाहीं श्वास नाहीं नाडी । वाटे प्राणें सांडिली कुडी । जनांस भयंकर अवस्था गाढी । सुखनिरवडी साईस ॥७१॥ मग पुढें म्हाळसापती । अहोरात्र सावध वृत्ती । साईबाबांलागीं जपती । तेथेंचि बैसती जागत ॥७२॥ जरी होती साईमुखींची । आज्ञा समाधी खोदावयाची । तरी तें तैसें करावयाची । हिंमत कवणाची चालेना ॥७३॥ पाहोनि बाबा समाधिस्थ । मिळाला तेथें गांव समस्त । जन विस्मित पाहती तटस्थ । काढीना भगत मांडीतें ॥७४॥ प्राण गेला कळतां देखा । बैसेल एकाएकीं धक्का । सांगुनी तीन दिवस मज राखा । झकविलें लोकां साईनें ॥७५॥ श्वासोच्छ्वास जाहला बंद । ताटस्थ पावलीं इंद्रियें सबंध । नाहीं चलनवलनाचा गंध । तेजही मंद जाहलें ॥७६॥ हरपलें बाह्यव्यवहारभान । वाचेसी पडलें दृढ मौन । कैसे शुद्धीवरी मागुतेन । चिंता ही गहन सर्वत्रां ॥७७॥ वृत्तीवरी येईना शरीर । काळ क्रमिला दोन दिवसांवर । आले मौलवी मुलनाफकीर । मांडिला विचार पुढील ॥७८॥ आप्पा कुलकर्णी काशीराम ।

आले केला विचार ठाम । बाबांनी गांठिलें निजसुखधाम । द्यावा कीं विश्राम देहासी ॥७९॥ कोणी म्हणती
 थांबा क्षणभरी । घाई इतुकी नाही बरी । बाबा नव्हेत इतरांपरी । अमोघ वैखरी बाबांची ॥८०॥ तात्काळ प्रत्युत्तर
 करावें इतरीं । थंडगार पडल्या शरीरीं । येईल कोठूनि चैतन्य तरी । कैसे अविचारी सकळ
 हे ॥८१॥ खोदा कबर दाविल्या स्थळीं । बोलवा कीं सकळ मंडळी । द्या मूठमाती वेळच्यावेळीं ।
 तयारी सगळी करा कीं ॥८२॥ ऐसी भवती न भवती होतां । पूर्ण झाली दिनत्रययत्ता । पुढें पहांटे तीन
 वाजतां । चेतना येतां आढळली ॥८३॥ हळूहळू दृष्टी विकसितां । आळेपिळे शरीरा देतां । श्वासोच्छ्वास
 चालू होतां । पोटही हालतां देखिलें ॥८४॥ दिसूं लागले प्रसन्नवदन । होऊं लागलें नेत्रोन्मीलन ।
 जाऊनियां निचेष्टितपण । प्रबोधलक्षण उमटलें ॥८५॥ जणूं विसरले देहभावा । तयाचा पुनश्च आठव
 व्हावा । चुकला ठेवा ठायीं पडावा । भांडार उघडावा ती गत ॥८६॥ देखोनि साई सावधान । जाहले
 सकळ प्रसन्नवदन । टळलें देवदयेनें विघ्न । आश्चर्यनिमग्न भक्तजन ॥८७॥ भगत पाही मुख कौतुकें ।
 साईही मान हळूच तुके । मौलवी फकीर पडले फिके । कीं प्रसंग चुके भयंकर ॥८८॥ पाहुनी
 मौलवीची दुराग्रहता । भगत आज्ञापालनीं चुकता । यत्किंचतही निश्चय ढळता । वेळ ती येता कठीण
 तें ॥८९॥ त्रेचाळीस वर्षांआधींच कबर । होऊनि जाती कैची मग खबर । कैचें मग तें दर्शन
 मनोहर । होतें सुखकर साईचें ॥९०॥ लोकोपकार हेंचि कारण । करूनि समाधीचें विसर्जन । साई
 पावते झाले उत्थान । समाधान भक्तजनां ॥९१॥ भक्तकार्यार्थ जो भागला । परमानंदीं लय लागला ।

कैसा आधीं जाईप्रबोधिला। अकळ लीला तयाची॥९२॥ देखूनि बाबा सावधान। सुखावले भक्तजन। जो तो धांवे घ्यावया दर्शन। पुनरुज्जीवन सुखातें॥९३॥ असो पूर्वील कथानुसंधान। तें अखेरचें देहावसान। जाहलें जयाचें संपूर्ण कथन। यथास्मरण आजवरी॥९४॥ म्हणोनि आपण श्रोतां सकळिक। मनीं विचारा कीं क्षण एक। कासया वहावा हर्षशोक। दोनीही अविवेकमूलक॥९५॥ औट हाताचा स्थूल गाडा। देहेंद्रियांचा जो सांगाडा। तो काय आपुला साई निधडा। समूळ सोडा हा भ्रम॥९६॥ साई म्हणावें जरी देहा। तरी त्या नांवचि नाहीं विदेहा। रूपही नाहीं वस्तूसि पहा। रूपातीत श्रीसाई॥९७॥ देह तरी नाशिवंत। वस्तु स्वतंत्र नाशरहित। देह पंचभूतांतर्गत। अनाद्यनंत निजवस्तू॥९८॥ त्यांतील शुद्धसत्त्वात्मक। ब्रह्मरूप चैतन्य देख। जड इंद्रियां जो चालक। साई नामक ती वस्तु॥९९॥ ती तों आहे इंद्रियातीत। इंद्रियें जड तीतें नेणत। तीच इंद्रियां प्रवर्तवीत। चाळवीत प्राणांतें॥१००॥ त्या शक्तीचें नाम साई। तिजवीण रिता ठाव नाहीं। तिजवीण ओस दिशा दहाही। भरली पाहीं चराचरीं॥१०१॥ तीच कीं ही अवतारस्थिती। तीच होती आधीं अव्यक्तीं। नामरूपीं आली व्यक्तीं। समरसली अव्यक्तीं कार्यातीं॥१०२॥ अवतारकृत्य संपवुनी। अवतारींही देह त्यजूनी। जैसे प्रवेशती निर्विकल्पभुवनीं। तैसीच ही करणी साईची॥१०३॥ गुप्त व्हावें येतां मनीं। जैसे स्वामी गाणगाभुवनीं। पर्वतयात्रेसी जातों म्हणुनी। गेले निघूनी एकाकी॥१०४॥ भक्तांनीं धरितां अडवून। तयांचें केलें समाधान। लोकाचारीं हें माझें गमन। गाणगाभुवन सोडींना॥१०५॥ कृष्णातीरीं प्रातःस्नान।

बिंदुक्षेत्रीं अनुष्ठान। मठांत करावें पादुकापूजन। तेथेंच निरंतर वास माझा ॥१०६॥ तैसीच साईबाबांची परी। निधन केवळ लोकाचारीं। पाहूं जातां स्थिरचरीं। सर्वांतंरीं श्रीसाई ॥१०७॥ जैसी जयाची भजनस्थिती। तयासी तैसी नित्य प्रचीती। संदेह कांहीं न धरावा चितीं। मरणातीत श्रीसाई ॥१०८॥ साई भरला स्थिरचरीं। साई सर्वांच्या आंतबाहेरी। साई तुम्हां-आम्हांभीतरीं। निरंतरीं नांदतसे ॥१०९॥ साईसमर्थ दीनदयाळ। भावार्थी भक्तप्रणतपाळ। परमप्रेमाचे ते भुकाळ। अति स्नेहाळ सकळिकां ॥११०॥ जरी चर्मचक्षुंसी न दिसती। तरी ते तों सर्वत्र असती। स्वयें जरी सूक्ष्मत्वीं लपती। तरीही लाविती वेड आम्हां ॥१११॥ त्यांचें निधन केवळ ढोंग। आम्हां फसविण्या आणिलें सोंग। नटनाटकी ते अव्यंग। भंगोनि अभंग जाहले ॥११२॥ त्यांचिया ठायीं जो अनुराग। तेणें करूनि पाठलाग। अंतीं लावूं तयांचा माग। कार्यभाग साधूं कीं ॥११३॥ मनोभावे पूजा करितां। भक्तिभावे तयां आठवितां। अनुभव येईल सकळ भक्तां। सर्वव्यापकता दिसेल ॥११४॥ उत्पत्ती स्थिती आणि लय। चित्स्वरूपा यांचें न भय। तें सदासर्वदा चिन्मय। विकारां आश्रय ना तेथें ॥११५॥ जैसें सुवर्ण सुवर्णपणें। राही अलंकाराहीविणें। केलीं नानापरींचीं आभरणें। तरी न सोनेपण त्यागी ॥११६॥ परोपरीचे अलंकार। हे तों सर्व विनाशी विकार। आटितां उरे हेम अविकार। नासे आकार नामही ॥११७॥ तरी

१. एकदा श्रीसाईबाबांचे एक भक्त रा. मोरेश्वरराव साव यांची बाबांच्या भंडार्याला शिर्डीस जाण्याची फार उत्कंठा होती; पण दोन दिवस आधी ते एकाएकी आजारी पडले व त्यांचे मुंबईहून तेथे जाणे होऊ शकले नाही. त्यामुळे त्यांना अतिशय वाईट वाटले. त्यांचे मन फारच उद्विग्न झाले व रात्री झोपही येईना; पण भंडार्याच्या दिवशी पहाटेस त्यांचा डोळा लागला. तितक्यात महाराजांनी त्यांना स्वप्नात दर्शन दिले व दक्षिणा मागून घेतली. जागे झाल्याबरोबर वृत्तीत एकदम फरक पडला व तळमळ पार जाऊन समाधान वाटू लागले. महाराजांनी देह सोडला आहे, तरी आपल्या भक्तांची तळमळ कोणत्याही तऱ्हेने ते खास शमवितात.

या हेमीं हा हेमाडपंत। विरोनि जावो समूळ नितांत। एवंगुण साईपदांकित। अप्रलयांत वास करो ॥११८॥ पुढें केला तेरावा दिन। बाळासाहेब भक्तरत्न। मिळवुनीयां ग्रामस्थ ब्राह्मण। उत्तरविधान आरंभिलें ॥११९॥ करूनियां सचैल स्नान। बाळासाहेब-हस्तें जाण। करविली तिलांजुली तिलतर्पण। पिंडप्रदानही केलें ॥१२०॥ सर्पिंडी आदिक उत्तरक्रिया। शास्त्राधारे त्या त्या समया। जाहल्या मासिकासह अवधिया। धर्मन्यायाप्रमाणें ॥१२१॥ भक्तश्रेष्ठ उपासनीनी। जोगांसमवेत जाउनी। भागीरथीच्या पवित्र स्थानीं। होमहवनीय संपादिलें ॥१२२॥ ब्रह्मभोजन अन्नसंतर्पण। यथासाङ्ग दक्षिणाप्रदान। करूनि सशास्त्र विधिविधान। आले ते परतोन माघारां ॥१२३॥ नाहीं बाबा ना संवाद। आतां जरी हा ऐसा भेद। परी दृष्टी पडतां ती मशीद। गत सुखानुवाद आठवती ॥१२४॥ बाबांची नित्य आसनस्थिती। घ्यावया तिचेची सुखानुभूती। उत्तमोत्तम ^{१०}आलेख्यमुर्ती। मशिदीं प्रीतीं स्थापिलीसे ॥१२५॥ जाहली साईदेहनवृत्ति। प्रतिमादर्शनें होय अनुवृत्ति। वाटे निजभक्त भावार्थी। पुनरावृत्तीच ही मूर्त ॥१२६॥ शामराव उपनामें जयकर। त्यांनी ही रेखिली सुंदर। ऐसी ही प्रतिमा मनोहर। स्मरण निरंतर देतसे ॥१२७॥ जैसे हे प्रसिद्ध चित्रकार। तैसेचि बाबांचे भक्तही थोर। बाबांचिया आज्ञेनुसार। वर्तती विचारपूर्वक ॥१२८॥ यांचियाही हस्तेंकरून। सुंदर छायाचित्रें घडवून। करविलीं भक्तभवनीं स्थापन। धरावया ध्यानधारणा ॥१२९॥ संतांसी नाहीं कधींही मरण। पूर्वी अनेकदां याचें विवरण। झालेंच आहे असेल स्मरण। न लगे स्पष्टीकरण आणीक ॥१३०॥ बाबा न आज

देहधारी । तरी जो तयांचें स्मरण करी । तया ते अजूनही हितकारी । पूर्वीलपरी सदेहसे ॥१३१॥ कोणास कांहीं बोलून गेले । परी न कांहीं अनुभवा आलें । जरी तें देहावसानही झालें । म्हणून तें राहिलें न मानावें ॥१३२॥ बोल बाबांचे ब्रह्मलिखित । विश्वास धरून पहावी प्रचीत । अनुभव आला जरी न त्वरित । येणार तो निश्चित कालांतरे ॥१३३॥ असो या जोगांचें नांव येतां । कथेंत आठवली आडकथा । ऐका तिथेचीही अपूर्वता । दिसेल प्रेमळता साईची ॥१३४॥ जरी असे हा त्रोटक संवाद । गुरूभक्तांसी अति बोधप्रद । सभाग्य तो ज्या वैराग्यबोध । अभागी बद्ध संसारी ॥१३५॥ एकदां जोग बाबांस पुसती । अजून ही माझी काय स्थिती । विचित्र माझी कर्मगती । पावेन सुस्थिती केव्हां मी ॥१३६॥ बहुत वर्षे अनन्य सेवा । घडली आपुली मजला देवा । तरी या चंचल चित्ता विसांवा । अजून नसावा हें काय ॥१३७॥ ऐसा कैसा मी दुर्भागी । हीच कां प्राप्ति संतसंगीं । सत्संगाचा परिणाम अंगीं । कवणिया प्रसंगीं भोगीन मी ॥१३८॥ परिसूनि ही भक्ताची विनंती । साईसमर्थ परम प्रीतीं । जोगांस काय प्रत्युत्तर देती । स्वस्थ चित्तीं परिसावें ॥१३९॥ दुष्कर्माची होईल होळी । पुण्यपापाची राखरांगोळी । पाहीन तुझिया कांखेस झोळी । तें तुज भाग्यशाली मानीन ॥१४०॥ उपाधीचा होईल त्याग । नित्य भगवद्भक्तीचा लाग । तुटतील आशापाश साङ्ग । तें मी तुज सभाग्य मानीन ॥१४१॥ विषयासक्ती मानूनि त्याज्य । मीतूंपण सर्वथा अयोग्य । जिव्हा-उपस्थ जिंक हो योग्य । तें मी तुज सभाग्य मानीन ॥१४२॥ असो यावर कांहीं कालें । बोल बाबांचे अन्वर्थ झाले । सद्गुरूकृपें जोगांस

आलें। वैराग्य जें वदले बाबा तें ॥१४३॥ नाहीं पुत्रसंततीपाश। कलत्र लाविलें सदगतीस। देहत्यागाआधीं
संन्यास। झालें की वैराग्य सहजचि ॥१४४॥ असो हे जोगही भाग्यवान। सत्य झालें साईवचन। अंतीं होऊनि
संन्याससंपन्न। ब्रह्मीं विलीन जाहले ॥१४५॥ जैसी जैसी साईंनीं कथिली। तैसीच परिणामीं स्थिती
झाली। उक्ती साईंची सार्थ झाली। भाग्यशाली जोग खरे ॥१४६॥ तात्पर्य बाबा दीनदयाळ।
भक्तकल्याणालागीं कनवाळ। अर्पीत बोधामृताचा सुकाळ। शिरडींत त्रिकाळ तो परिसा ॥१४७॥ जयां
माझी आवड मोठी। तयांचे मी अखंड दृष्टीं। तयां मजवीण ओस सृष्टी। माझियाच गोष्टी तयां मुखीं ॥१४८॥
तयां माझें अखंड ध्यान। जिव्हेसी माझेंच नामावर्तन। करूं जातां गमनागमन। चरित्र गायन माझें
तयां ॥१४९॥ ऐसें होतां मदाकार। कर्माकर्मिं पडेल विसर। जेथें हा मत्सेवेचा आदर। तिष्ठें मी निरंतर
तेथेंचि ॥१५०॥ मज होऊनि अनन्य-शरण। जया माझें अखंड स्मरण। तयाचें मज माथां ऋण। फेडीन उद्धरण
करूनियां ॥१५१॥ आधीं मज न दिधल्यावांचून। करितां भोजन-रसप्राशन। जया माझें हें निदिध्यासन।
तयाआधीन मी वर्ते ॥१५२॥ माझीच जया भूक्तहान। दुजें न ज्यांते मजसमान। तयाचेंच मज नित्य ध्यान।
तयाआधीन मी वर्ते ॥१५३॥ पितामाता गणगोत। आप्तइष्ट कांतासुत। यांपासाव जो परावृत्त। तोचि कीं
अनुरक्त मत्पदीं ॥१५४॥ वर्षाकाळीं नाना सरिता। महापूर समुद्रा मिळतां। विसरती सरितापणाची वार्ता।
महासागरता पावती ॥१५५॥ रूप गेलें नाम गेलें। जळही जाऊनि सागरीं मिसळलें। सरिता-सागर लग्न

लागलें। द्वैत हारपलें एकत्वीं ॥१५६॥ पावोनि ऐसी समरसता। चित्त विसरलें नामरूपता। तें मजसी पाहील निजस्वभावता। नाहीं मजपरता ठाव तया ॥१५७॥ परीस नव्हे मी दगड। ऐसें जना करावया उघड। पुस्तकपंडितीं करोनी बडबड। लोहाचे ११अगड आणिले ॥१५८॥ तयीं मजवरी करितां घाव। उलट प्रकटतां सुवर्णभाव। माझें दगडपण जाहलें वाव। अनुभव नवलाव दाटला ॥१५९॥ विना अभिमान अणुप्रमाण। मज हृदयस्था यावें शरण। होईल अविद्या तात्काळ निरसन। श्रवणकारण संपेल ॥१६०॥ अविद्या प्रसवे देहबुद्धी। देहबुद्धीस्तव आधि-व्याधि। तीच कीं लोटी विधिनिषेधीं। आत्मसिद्धीविघातक ॥१६१॥ म्हणाल आतां मी आहे कोठें। आतां मी तुम्हां कैसा भेटें। तरी मी तुमचिया हृदयीच तिष्ठें। विनाकष्टें सन्निकट ॥१६२॥ म्हणाल हृदयस्थ कैसा कोण। कैसें काय त्याचें लक्षण। ऐसी काय तयाची खूण। जेणें त्या आपण जाणावें ॥१६३॥ तरी व्हावे दत्तावधान। परिसा तयाचें स्पष्ट व्याख्यान। जयालागीं जाणें शरण। तो हृदयस्थ कोण हें आतां ॥१६४॥ नाना नामें नाना रूपें। सृष्टीमाजीं भरली अमूर्पें। जयांची कवणा ना करवती मापें। मायेचीं स्वरूपें ती अवधीं ॥१६५॥ तैसेच सत्त्व रज तमगुण। तयां त्रिगुणां ओलांडून। सत्तेचें जें स्फुरे स्फुरण। तें रूप जाण हृदयस्थाचें ॥१६६॥ नाम रूपविरहितपण। उर्वरित जें तुझें तूं पण। तेंच हृदयस्थाचें लक्षण। जाणुनी शरण त्या जावें ॥१६७॥ मीच तो तूं ऐसे पाहतां। हीच दृष्टी पुढें विस्तारतां। भूतमात्रीं ये निजगुरूता। ठाव न

रिता मजविना ॥१६८॥ ऐसा अभ्यास करितां करितां । अनुभवा येईल माझी व्यापकता । मग तूं मजसीं पावुनी
समरसता । पूर्ण अनन्यता भोगिसील ॥१६९॥ चित्स्वरूपीं अनुसंधान । लाधेल होशील शुद्धांतःकरण । घडेल हें
तुज गंगास्नान । गंगाजीवन नातळतां ॥१७०॥ प्रकृतिकर्माचा अभिमान । जेणें पावे दृढबंधन । तया बिलगूं न
देती सज्ञान । अंतरीं सावधान सदैव ॥१७१॥ स्वस्वरूपीं मांडूनि ठाण । चळे न तेथून अणुप्रमाण । तया समाधी
वा उत्थान । नाहीं प्रयोजन उभयांचें ॥१७२॥ म्हणोनि श्रोतयां चरणीं माथा । ठेवोनि विनवीं अति सप्रेमता ।
देवां-संतां-भक्तां समस्तां- । ठायीं प्रेमळता आदरावी ॥१७३॥ बाबा कितीदां सांगून गेले । कोणी कोणास
छद्मीं बोललें । त्यानें माझेच वर्म काढिलें । जिव्हारीं खोचले मज जाण ॥१७४॥ कोणीं कोणास दुर्वचें ताडिलें ।
तेणें मज तात्काळ दुखणें आणिलें । तेंच जेणें तें धैर्यें सोशिलें । तेणें मज तुष्टविलें बहुकाळ ॥१७५॥
ऐसा भूतमात्राच्या ठायीं । अंतर्बाह्य भरला साई । एका प्रेमावांचून कांही । आवडच नाहीं तयातें ॥१७६॥ परम मंगल
हें परमामृत । साईमुखीं सर्वदा स्रवत । कोणा सभाग्या हें नाहीं अवगत । प्रेम अत्यंत भक्तार्थ हें ॥१७७॥ जयां
पंक्तीचा लाभ दिधला । जयांसंगें हांसला खेळला । तयांस मायेचा चटका लाविला । वाटेल मनाला काय
त्यांचे ॥१७८॥ ऐसिया शिष्टाचिया भोजनीं । मी तों उच्छिष्टाचा धनी । शीतें शीत ठेविलें वेंचुनी । वांटितों
शिराणी तयाची ॥१७९॥ झाल्या येथवरी ज्याच्या कथा । त्या काय ठाव्या हेमाडपंता । समर्थ साई तयांचा
वक्ता । लिहिता लिहविताही तोच ॥१८०॥ ऐसी ही साईसमर्थकथा । धाये न मन माझें कथितां ॥ सदैव ध्यास

लागला चित्ता । श्रोतेही परिसतां आनंद ॥१८१॥ शिवाय जे साईकीर्ति गाती । तैसेंच जे जे सद्भावें परिसती ।
उभयही साईस्वरूप होती । हें दृढ चित्तीं जाणावें ॥१८२॥ आतां हा अध्याय करूनि पूर्ण । हेमाड साईस करी
समर्पण । प्रेमें धरी साईचे चरण । पुढील निरूपण पुढारां ॥१८३॥ स्वस्ति श्रीसंतसज्जनप्रेरिते । भक्त
हेमाडपंतविरचिते । श्रीसाईसमर्थसच्चरिते । श्रीसाईनाथनिर्याणं नाम चतुश्चत्वारिंशोऽध्यायः संपूर्णः ॥

॥ श्री सद्गुरूसाईनाथार्पणमस्तु ॥ शुभं भवतु ॥